

Remissvar

Dnr 2020-240

2020-05-25

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Omställningsstöd till företag som fått minskad omsättning på grund av coronaviruset

Fi2020/02322/S2

OMSTÄLLNINGSTÖD KOMPLETTERAR ÖVRIGA STÖD KOPPLADE TILL CORONAVIRUSET

Regering och riksdag har sedan mars månad beslutat om flera stöd till företag, hushåll, kommuner och regioner i syfte att begränsa de ekonomiska effekterna av coronaviruset. Hittills beslutade stöd riktade till företag – korttidspermittering, sänkning av arbetsgivaravgifter, uppskjutande av skattebetalningar m.fl. – har framför allt fokuserat på företagens rörliga kostnader. Företag har dock ofta även betydande fasta kostnader vilka kan vara svåra att bära om efterfrågan oväntat faller i betydande utsträckning på kort sikt.

Föreliggande förslag riktar sig till företag och innebär att företag kan få ekonomiskt stöd till att betala sina fasta kostnader. Sedan tidigare finns ett stöd till företag gällande fasta kostnader, s.k. hyresstöd enligt förordning 2020:237. Föreliggande förslag innefattar stöd till ett stort antal fasta kostnader, däribland hyreskostnader.

Förslaget innebär att företag vars sammanlagda nettoomsättning i mars och april i år minskat med 30 procent eller mer jämfört med samma månader 2019 kan vara berättigade till stöd. Det finns några undantag. Företag vars nettoomsättning föregående räkenskapsår understiger 250 000 kronor eller som beslutar om värdeöverföring (utdelning eller motsvarande) till sina aktieägare har ej möjlighet att få stöd. Detsamma gäller företag som kvalificerar för stöd men där stödbeloppet understiger 5000 kronor, vilket motiveras med att begränsa den administrativa bördan för Skatteverket som är beslutande myndighet.

Konjunkturinstitutet ställer sig i huvudsak positiv till förslaget.

Konjunkturinstitutet noterar att regeringen i huvudsak valt att reglera omställningsstödet i förordning istället för i lag. Det innebär att regeringen själv kan ändra vilka kostnader som kan bli föremål för stöd, stödets storlek m.m. Det finns en principiell avvägning mellan regeringens befogenheter och riksdagens roll. Regeringen för inget resonemang kring vare sig denna avvägning eller orsaken till att regleringen av omställningsstödet framför allt sker i form av en förordning. Förslaget innebär att regeringen får långtgående befogenheter att ändra villkoren för omställningsstöd genom att ändra i förordningen. Det ger regeringen flexibilitet att snabbt anpassa stödets utformning till ändrade förutsättningar. Samtidigt måste regeringen gå till riksdagen när den vill ändra sin budget. Konjunkturinstitutet efterlyser ett

resonemang om för- och nackdelar med en ordning där riksdagen även skulle få ta ställning till förändringar i stödets utformning.

OSÄKERHET KRING HUR MÅNGA FÖRETAG SOM ÄR BERÄTTIGADE TILL STÖD

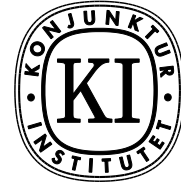
Det är svårt att bedöma hur många företag som kommer att bli berättigade till stöd. Begränsningen avseende en årlig nettoomsättning på 250 000 kronor innebär enligt regeringens beräkningar att antalet berättigade företag som mest kan uppgå till 500 000. En betydligt svårare uppskattning är hur många av dessa företag som hade en omsättning som sammantaget under mars och april i år var minst 30 procent lägre än motsvarande månader 2019. Regeringen bedömer att ca 180 000 av de 500 000 företagen kommer att vara berättigade till omställningsstöd, däribland nästan alla företag inom hotell- och restaurang, rese- och transportbranscherna, detaljhandeln exklusive livsmedelshandeln samt i kultur- och nöjesbranschen. Inom resterande branscher bedömer regeringen att andelen företag som är berättigade till stöd som låg.

Konjunkturinstitutet kommer initialt att under maj och juni genomföra extraundersökningar varannan vecka där företagen tillfrågas om hur deras omsättning påverkats de senaste två veckorna jämfört med normalt. Den första undersökningen som genomfördes den 11-13 maj och publicerades den 19 maj kan bidra till att belysa regeringens bedömning. I undersökningen bedömer 32 procent av företagen i urvalet att omsättningen minskat med 26 procent eller mer de senaste två veckorna.¹ Om resultatet från undersökningen skulle generaliseras för de 500 000 företag som har en omsättning över 250 000 kr/år motsvarar det 160 000 (0,32*500 000) företag som hade ett omsättningstapp på 26 procent eller mer de två veckorna som föregick 11-13 maj. Detta antal är relativt i linje med regeringens bedömning att 180 000 företag hade ett sammanlagt omsättningstapp på 30 procent eller mer under mars och april. Det finns dock flera möjliga felkällor i denna jämförelse varför jämförbarheten inte ska överdrivas. I Konjunkturinstitutets undersökning undantas små företag (under fem anställda i vissa branscher, under 20 anställda i andra osv.) och det är därför inte säkert att resultaten kan generaliseras till små företag. Dessutom gäller undersökningen de två senaste veckorna innan respondenterna svarade 11-13 maj medan regeringens bedömning gäller månaderna mars och april. Med beaktande av dessa reservationer anser Konjunkturinstitutet att undersökningen åtminstone inte motsäger regeringens bedömning att 180 000 företag kan vara berättigade till stöd.

FLERA TYPER AV FASTA KOSTNADER TÄCKS AV STÖDET

I promemorian, avsnitt 3.8, listas de fasta kostnader som kan bli föremål för stöd. Med ett undantag rör det kostnader som kräver att företaget gör en utbetalning och därmed behöver ha tillräckligt med likvida medel. Undantaget är värdeminskning på anläggningstillgångar vilka anses motsvara ett företags avskrivningar enligt plan. Denna kostnad kräver ingen utbetalning. Regeringen motiverar inkluderingen av denna fasta kostnad med att företag som äger sina anläggningstillgångar annars skulle missgynnas jämfört med företag som hyr anläggningstillgångar då stöd till sådana hyreskostnader ges enligt regeringens förslag. Konjunkturinstitutet noterar att regeringen i detta avseende valt att utforma sitt förslag så att det ska vara konkurrensneutralt vilket är en viktig princip. I sammanhanget kan dock noteras att stöd framför allt behövs till företag som har fasta kostnader som kräver utbetalningar och därmed riskerar hamna i akuta likviditetsproblem. Regeringen för ingen diskussion kring avvägningen

¹ Urvalet i barometerundersökningen bestod av 5 366 företag varav 1 774 svarade. Undersökning finns på följande länk: <https://www.konj.se/download/18.374f84db1721119a5c938ed9/1589809455798/Rapport.pdf>.

mellan konkurrensneutralitet och träffsäkerhet. Det hade enligt Konjunkturinstitutets mening varit önskvärt.

DE DIREKTA OFFENTLIGFINANSIELLA KOSTNADERNA BEGRÄNSAS AV ATT STÖDPERIODEN ENDAST ÄR TVÅ MÅNADER

De direkta offentligfinansiella kostnaderna beror i huvudsak på fyra bedömningar: (i) hur många företag som är berättigade till stöd, (ii) hur många av de berättigade som kommer att söka stöd, (iii) branschfördelning av de sökande företagen samt (iv) storleken på fasta kostnader i olika branscher. Beträffande (i) är som framgått regeringens bedömning 180 000 företag. När det gäller (ii) framgår det i promemorian att regeringen antar att alla som är berättigade också kommer att söka stöd.² Vidare gör regeringen en branschfördelning baserat på en bedömning av hur effekterna av covidviruset slår mot olika branscher. Slutligen, när det gäller (iv), används de s.k. FRIDA-databaserna för att beräkna storleken på de fasta kostnader i respektive bransch.

Staten står för 75 procent av de fasta kostnaderna, dock med hänsyn till hur mycket nettoomsättningen har minskat. Om nettoomsättningen minskat med 50 procent och de fasta kostnaderna i ett företag är 1 000 000 kronor får företaget $0,75 \cdot 0,5 \cdot 1\,000\,000 = 375\,000$ kronor.³ Om stödet är över 100 000 kronor ska uppgifterna intygas av en revisor. Regeringens bedömning är den offentligfinansiella effekten av omställningsstödet blir 39 miljarder kronor.

Konjunkturinstitutet finner inte anledning att i grunden ifrågasätta regeringens bedömning av de offentligfinansiella kostnaderna. Konjunkturinstitutet vill dock betona att det inte är sannolikt att alla företag som är berättigade till stöd också söker stöd, vilket regeringen antar. Det kan bli inte obetydligt färre. Det bidrar i sig till att regeringens uppskattning av de offentligfinansiella kostnaderna är i överkant. Därutöver är Konjunkturinstitutet kritisk till bristen på transparens när det gäller regeringens antaganden kring branschfördelningen av berättigade företag samt hur mycket nettoomsättningen antas minska i respektive bransch. Detta trots att sådan information med all sannolikhet har använts när regeringen beräknat de offentligfinansiella effekterna. Det försvårar i betydande utsträckning en bedömning av regeringens beräkningar. Om regeringen hade redovisat denna information skulle Konjunkturinstitutet kunna ha använt information från ovan nämnda barometerundersökning för att utvärdera regeringens antaganden om branschfördelning och omsättningstapp.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Urban Hansson Brusewitz. Föredragande har varit Göran Hjelm.

Urban Hansson Brusewitz
Generaldirektör

² På sidan 97 skriver regeringen (vår kursivering): "Det totala antalet företag som är berättigade till omställningsstöd beräknas uppgå till ca 180 000 stycken". På sidan 94 skriver regeringen (vår kursivering): "Cirka 180 000 företag beräknas få omställningsstöd".

³ Maximistödet på 150 miljoner kronor per företag. Dessutom får stödet inte vara större än den nominella nedgången i nettoomsättningen under mars och april.